

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33906
Nom: Història de l'art espanyol contemporani
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1006 - Grau en Història de l'Art	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1006 - Grau en Història de l'Art	Art contemporani i mitjans audiovisuals	OPTATIVA

COORDINACIÓ

FERRER ALVAREZ MIREIA

RESUM

L'assignatura Història de l'Art Espanyol Contemporani ofereix un recorregut cronològic per l'art espanyol des de finals del segle XIX fins a l'actualitat. El seu objectiu és abordar, des d'una perspectiva comparativa i crítica, les seues principals manifestacions.

L'assignatura comprén l'estudi de diverses disciplines, com ara la pintura, l'escultura, la fotografia, l'audiovisual, la instal·lació i la performance, així com altres pràctiques artístiques contemporànies, amb la finalitat de proporcionar una visió àmplia i transversal de la producció artística d'aquest període.

Per a això, el programa s'estructura en quatre blocs temàtics que aprofundeixen en diferents aspectes metodològics de l'anàlisi de l'obra d'art, atenent qüestions relacionades amb la forma, el significat, la materialitat i la seua capacitat d'agència crítica. L'anàlisi es fonamenta en metodologies com la història social de l'art, els estudis de gènere, els estudis de cultura visual i els estudis performatius, afavorint una aproximació crítica i interdisciplinària a les pràctiques artístiques contemporànies.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Coneixements bàsics d'Història de l'Art i la seua secuencia històrica i estilística
Capacitat oral i escrita per desenvolupar temàtiques pròpies de l'assignatura
Coneixements bàsics per navegar per internet

COMPETÈNCIES / RESULTATS D'APRENTATGE

1006 - Grau en Història de l'Art

Actuar amb autonomia en l'aprenentatge, prenent decisions fonamentades en diversos contextos, emetent judicis sobre la base de l'experimentació i l'anàlisi i transferint el coneixement a noves situacions.

Aplicar diferents metodologies a l'anàlisi integral de l'obra d'art

Aplicar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions

Aplicar una metodologia científica per a qualsevol tipus d'actuació i de decisió en relació amb els coneixements d'Història de l'Art

Assumir la motivació per la qualitat a través d'un compromís ètic personal amb l'entorn professional

Capacitat d'anàlisi i de síntesi a partir de la informació procedent dels diversos continguts de la història d'art i la seua aplicació en l'activitat professional.

Capacitat de lectura de l'entorn a partir de l'anàlisi, l'observació i la deducció de la informació procedent de les obres artístiques produïdes al llarg de la història.

Capacitat de treball en equip i d'integració en equips multidisciplinaris d'altres àrees de coneixement

Capacitat per a elaborar i presentar de manera oral o escrita projectes de gestió relacionats amb les activitats professionals pròpies de la Història de l'Art

Capacitat per a elaborar i transmetre continguts, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat

Capacitat per a interpretar l'entorn a partir de l'anàlisi, observació i deducció de la informació procedent d'obres artístiques produïdes al llarg de la història

Capacitat per a la resolució dels problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador o historiadora de l'art o gestor del patrimoni.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics adquirits a través d'un raonament crític aplicat a l'anàlisi i la valoració d'alternatives.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics a futures situacions professionals, mitjançant l'organització i la planificació adequades dels continguts de la història de l'art.

Capacitat per a reconèixer la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement i estudi d'altres cultures

Capacitat per a resoldre problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador/a de l'art o com a gestor/a del patrimoni

Capacitat per a reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre els aspectes de la producció artística en les seues diferents facetes

Capacitat per expressar de forma oral i escrita en la llengua pròpia i almenys en una llengua estrangera.

Capacitat per presentar i exposar oralment i per escrit projectes de gestió i de discussió de tots els camps d'actuació de la història de l'art.

Capacitat per reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre aspectes de la producció artístiques en les diverses facetes.

Capacitat per transmetre informació, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Col·laborar eficaçment en equips de treball, assumint responsabilitats i funcions de lideratge i contribuint a la millora i desenvolupament col·lectiu.

Coneixement de l'art Contemporani

Coneixement de l'art contemporani.

Coneixement de les coordenades espaciotemporals de la Història de l'Art

Coneixement de les principals bases de dades i fonts bibliogràfiques especialitzades

Coneixement de les principals fonts visuals, literàries i documentals de la Història de l'Art

Coneixement del patrimoni historicoartístic.

Coneixement dels diferents llenguatges, procediments, i tècniques de producció artística al llarg de la història

Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic, a través de l'anàlisi dels diferents llenguatges, procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història.

Conèixer i comprendre, des de l'àmbit de la titulació, les desigualtats per raó de sexe i gènere en la societat; integrar les diverses necessitats i preferències per raó de sexe i de gènere en el disseny de solucions i resolució de problemes.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que donen resposta a demandes socials, tenint en compte com a referent els objectius de desenvolupament sostenible.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diverses activitats realitzades.

Desenvolupar l'aprenentatge autònom i les habilitats necessàries que afavorisquen les relacions

interpersonals

Elaborar estats de la qüestió a partir de la informació procedent de la documentació relativa a les obres artístiques

Emprar adequadament la terminologia i el vocabulari tècnic de la història de l'art

Expressar-se correctament, tant de forma oral com escrita, en qualsevol de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.

Expressar-se de manera oral i escrita en la llengua pròpia.

Interpretar gràfics, fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art, aplicant els coneixements instrumentals de la Història de l'Art

Motivació per la qualitat a través d'un compromís ètic personal amb l'entorn professional.

Prendre contacte directe amb les obres artístiques mitjançant visites als monuments històrics, museus i exposicions que mostren al públic aquest tipus d'obres.

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àmbit de coneixement, per a donar resposta a les diverses necessitats professionals i socials.

Recognizing the importance of continuing education in order to update knowledge and contribute to the advancement of the humanities

Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement d'altres cultures.

Saber aplicar els coneixements comprensius d'idiomes moderns, incidint en el vocabulari tècnic.

Saber aplicar els coneixements instrumentals aplicats a la història de l'art per interpretar i manejar gràfics, fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Saber utilitzar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions.

Valorar la producció artística sota la perspectiva de sostenibilitat i igualtat entre les persones, que contribuísca al desenvolupament dels valors democràtics i de la cultura de la pau

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1-Realisme

Realisme

1-Característiques generals

1.1-Realisme i el problema de l'estil

1.2-Objectivitat

1.3-Contemporaneïtat

1.4-Instantaneïtat2-El realisme espanyol

2.1-Característiques generals

2.1.1-Realisme barroc

2.1.2-Trampantoig

2.1.3-La ciutat

2.1.4-Ramón Martí Alsina

2.2-Paisatge realista

2.2.1-Característiques del paisatge realista espanyol

2.2.2-Carlos de Haes

2.2.3-Paisatge a Catalunya

2.2.4-L'Escola d'Olot2.3-El costumisme realista

2.4-Mariano Fortuny

2.4.1-Modernització frustrada

2.4.2-I Macchiaioli

Naturalisme

1-Característiques generals

1.2-Naturalisme: ciència i filosofia

1.3-Temàtiques del naturalisme

1.4-L'èxit institucional del naturalisme2-Naturalisme a Espanya

2.1-Naturalisme a Espanya. Característiques generals

2.2-Ciència, malaltia i mort

2.3-"Mals morals". Prostitució i la precarietat social de la dona proletària

2.4-Denúncia social del món laboral

2.5-El camp

2.6-El mar

2.7-La ciutat. Els temes del dia

2.8-Rerum Novarum. La nova religiositat3-Escultura

3.1-Escultura institucional

3.2-Escultura religiosa

3.3-Escultura funerària

Classicisme i realisme. Le rappel à l'ordre

1-Noucentisme

2-Realisme

2.1-El romànic i els primitius

2.2-Le rappel à l'ordre. La nova objectivitat

II República i Guerra Civil. Art, política i realisme

1-Revistes i fotomuntatge

2-El museu del poble

3-Guerra Civil espanyola (1936-1939)

4-Pavelló espanyol de l'Exposició Internacional de París de 1937

5-Postguerra

Realisme i art pop

1-Art internacional i moviments contraculturals. Anys 60

1.1-Realisme versus abstracció

1.2-Estats Units: Pop Art

1.3-França: Nouveau Réalisme i Figuration Narrative2-Realisme a Espanya

2.1-Estampa Popular

2.2-Realisme plàstic valencià (1960-1970)

2.1.1-Realisme social

2.1.2-Nou realisme

2.3-Els realistes de Madrid

2-Simbolismes, somni, imaginació

Simbolisme, decadentisme i esteticisme

1-Simbolisme, decadentisme i esteticisme en la pintura internacional

1.1-Arthur Schopenhauer

1.2-La iconografia de la dona en el simbolisme

1.3-Prerrafaelisme2-El simbolisme i l'esteticisme en l'art espanyol

2.1-Mitologia i fantasia

2.2-La dona en el simbolisme espanyol

2.3-El Cercle de Sant Lluç

2.4-Escultura simbolista

Art lúdic, el joc, la infància i el símbol

1-Naif i cal·ligrames

2-Joan Miró

3-Art prehistòric. Paleolític i neolític

Simbolismes, somni i imaginació

1-Subconscient, irracionalitat i oníric

2-Salvador Dalí, Gregorio Prieto, Benjamín Palencia, Óscar Domínguez

3-La dona i el surrealisme

4-Surrealistes espanyols: Maruja Mallo, Ángeles Santos Torroella, Remedios Varo

3-Experimentacions plàstiques

Llum, color, taca, perspectiva, dibuix

1-Pintura internacional

1.1-La *manière espagnole*. Velázquez

1.2-La fotografia

1.3-Japonisme

1.4-Experimentació científica del color2-Pintura espanyola. Modernitat

2.1-Centre i perifèria

Artistes del País Basc i del nord d'Espanya

Artistes catalans

L'artista icònic

La ciutat icònica

Les models

Els Quatre Gats

Dones artistes

Artistes valencians

Expressionisme i primitivisme

1-L'Espanya Negra – L'Espanya blanca

2-El Greco

3-Expressionisme i primitivisme

4-Catalunya

5-País Basc

6-Madrid

7-Escultura. Francisco Durrio

Els ismes

1-Art antic

2-La descomposició de l'espai-temps

2.2-Orfisme i simultaneisme

2.3-Vibracionisme

2.4-Planisme

3-La descomposició de la massa en l'espai

Informalisme, abstracció i neoconstructivisme

1-Art internacional després de la Segona Guerra Mundial

1.1-Expressionisme abstracte

1.2-Informalisme

2-Informalisme i abstracció a Espanya

2.1-Art 1940-1956

2.2-Art 1956-1980

2.2.1-Pintura matèrica

2.2.2-Abstracció lírica o *tachisme*

2.2.3-Abstracció geomètrica

2.2.4-Minimalisme, *color field*, *hard edge painting*

2.2.5-Op Art i art informàtic

2.2.6-Escultura. Neoconstructivisme i abstracció

4-Nous llenguatges

Nous llenguatges. Art conceptual, performance i art feminista

1-Art conceptual

2-Land art / art procés

3-Objecte, el *ready-made* duchampià. El neodada

4-Eat art
5-Performance / acció
5.1-Zaj
6-Els Encuentros de Pamplona i "informació d'art concepte"
7-Body art
8-Situacionisme
9-Art feminista

Instal·lació – Art arxiu, vídeoart, activisme, art relacional

1-Instal·lació
2-Vídeoart
3-Activisme i artivisme
4-Art relacional

black;">1-Instal·lació
2-Vídeoart
3-Activisme i artivisme
4-Art relacional

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	10,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	10,00
Estudi i treball autònom	15,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00
Resolució de casos pràctics	15,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

- Tres hores de classe presencial per setmana. Estes hores es distribuïran de la manera següent:

1- Classes teòriques impartides per els/les professors/as (30 hores/ curs)

Estes classes tendran una duració de 2 hores a la semana, en les quals el professorat exposarà a l'alumne/a els aspectes essencials de la materia, tractaran de sistematitzar els continguts i proporcionaran i facilitaran

bibliografia per a la preparació de la prova final.

2- Classes practiques (15 hores curs)

La realització d'exercicis pràctics tindrà lloc durant 1 hora a la semana dins de les classes presencials establides.

L'objectiu és ajudar l'alumne/a en l'exercici de la lectura, l'anàlisi i la comprensió dels textos i treballs publicats que es faciliten en la bibliografia de referencia.

- Assistència a seminaris o activitats complementàries

Dins d'este apartat s'inclou l'assistència obligatòria de l'alumne/a a una activitat, organitzada pels docents de la assignatura, com visites fora de l'aula, a museus, col·leccions o l'assistència a conferències i/o seminaris monogràfics. Perquè siga valorada l'activitat, s'haurà d'entregar una memoria sobre la activitat realitzada. Les característiques i estructura de la memoria es comunicaran a l'alumne/a amb anterioritat a la realització de l'activitat. El conjunt de les activitats practiques dins i fora de l'aula serán entregades en un portafoli per a l'avaluació final.

- Assitència a tutories no programades

L'alumne/a podrà assistir a les hores d'atenció que el professor tinga establides a fi de realizar consultes sobre qualsevol aspecte o dubte relacionat amb l'assignatura.

- Assistència a tutories programades

L'alumne/a podrà assistir a tutories programades per part del professorat amb la finalitat d'ampliar aspectes teòric-pràctics, en sessions programades fora de l'horari docent.

AVALUACIÓ

S'avaluarà:

1r. La prova final, en el qual es valoraran tant l'exposició dels coneixements teòrics adquirits com la seua aplicació pràctica. Serà necessari obtindre més d'un 4 en la nota de la prova final per a poder aprovar l'assignatura.

2n. Activitats complementàries proposades pel professor. Aquesta activitat serà de compliment obligatori, sense la qual no es podrà superar l'assignatura.

El percentatge exacte que representa cada un d'aquests aspectes en la nota final és el següent:

Prova final 60 %

Pràctiques, treballs o activitats complementàries 40 %

TOTAL: 100 %

Per a la segona convocatòria, la persona docent tindrà necessàriament en compte les qualificacions obtingudes durant el curs en les diverses tasques i activitats realitzades al marge de les proves escrites. No obstant això, les qualificacions de les activitats complementàries només seran considerades en les dues primeres convocatòries. En la segona convocatòria no s'admeten treballs ni memòries d'activitats complementàries, només es realitza la prova final.

En relació amb quin ús es pot fer de la IA en els treballs de Fi de Grau, Fi de Màster o Tesis Doctorals i per a la declaració responsable d'ús de la IA, veure la "Guia d'actuació per a l'ús responsable de la intel·ligència artificial (IA) en les activitats docents i d'avaluació a la Universitat de València", al següent link: https://www.uv.es/graus/normatives/Guia_actuacio_IA_UV.pdf

BIBLIOGRAFIA

- AGUILERA CERNI, V., Panorama del Nuevo Arte Español, Guadarrama, Madrid, 1966.
- AGUILERA CERNI, V., Iniciación al Arte Español de Postguerra, Barcelona, 1970.
- AGUILERA CERNI, V., Canogar, Madrid, 1972.
- AGUILERA CERNI, V. (dir. por), Diccionario del Arte Moderno. Concepto, Ideas y Tendencias, Biblioteca Valenciana, Valencia, 1986.
- ALCOLEA I GIL, S. y ALCOLEA I BLANCH, S., Escultura Catalana del Segle XIX. Del Neoclassicisme al Realisme, Barcelona, Casa Llotja del Mar, novembre, Barcelona, 1989.
- APOLLINAIRE, G., Los Pintores Cubistas, Nueva Visión, Buenos Aires, 1964.
- AREÁN, C., Balance del Arte Joven en España, Madrid, 1971.
- AREÁN, C., Treinta Años de Pintura Española, 1943-1972, Madrid, 1972.
- ARIAS ANGLÉS, E., Jenaro Pérez Villaamil, Atlántico, La Coruña, 1980.
- ARIAS ANGLÉS, E., El Paisajista Romántico Jenaro Pérez Villaamil, CSIC, Madrid, 1986.
- ARIAS ANGLÉS, E., "La visión del mundo clásico en el joven José de Madrazo", VI Jornadas

de Arte "La visión del mundo clásico en el arte español", 15-18 de diciembre de 1992, CSIC, Madrid, 1993, pp. 349-363.

- ARNAIZ, J.M., Eugenio Lucas, su vida y su obra, Madrid, 1981.
- ARÓSTEGUI, A., El Arte Abstracto, Granada, 1954.
- AA.VV., Surrealismo en España, Gal. Multitud, Madrid, 1975.
- AA.VV., Cubismo, Gal. Multitud, Madrid, 1975.
- AA.VV., España. Vanguardia Artística y Realidad Social: 1936-1976, Barcelona, 1976.
- AA.VV., Arte del Franquismo, Madrid, 1981.
- AA.VV., Le Néoclassicisme en Espagne. Journées d'étude, 20-21 juillet 1989, Castres, 1991.
- BARR, A., Cubism and Abstract Art, (1936) Nueva York, 1964.
- BARRIO GARAY, J.L., José Gutiérrez Solana. Paintings and Writings, Londres, 1978.
- BARROSO VILLAR, J., Grupos de Pintura y Grabado en España 1939-1969, Oviedo, 1979.
- BASUALDO, A., Julio Romero de Torres, Barcelona, 1980.
- BATICLE, J., "Eugenio Lucas et les satellites de Goya", Revue du Louvre, núm. 3, París, 1972, pp. 162-175.